

4. LES FONTS INFORMATIVES

- Definició i característiques
- Tractament
- Tipologies
- Atribució i identificació i tipus de fonts

INTRODUCCIÓ

Els periodistes necessiten que **algú els conte els fets susceptibles de ser notícia**, és a dir, necessiten **fonts d'informació**:

gent disposada a contar coses interessants per a poder difondre-les. El terme font remet a **l'origen**, al lloc d'on emana allò que es convertirà en **notícia**.

IDEES PRÈVIES

- Les fonts d'informació constitueixen un **element essencial** de la notícia i la **relació entre elles i els periodistes** és clau per a entendre el treball periodístic (Reese et al., 1994).
- Determinen la cobertura informativa i structuren el procés de producció (Tiffen et al., 2013; Casero-Ripollés & López-Rabadán, 2013)

QUÈ SÓN?

- **Definició:** Persones o institucions a les quals el periodista **observa o entrevista**, que poden o no aparèixer citades, que donen la informació bàsica o suggerències i idees (Gans, 1979)
  - Fonts **documentals**: dades que el periodista obté a partir **d'estudis o informes** (sense accés directe a les persones que els han elaborat)

Declaracions

Documents

QUÈ SÓN?

Els **periodistes** busquen a les fonts per a obtenir informació sobre uns fets

Les **fonts** busquen els periodistes per a poder fer arribar als lectors/espectadors els fets que estan interessats a difondre

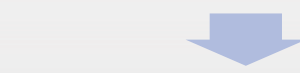
(Borrat, 2006)

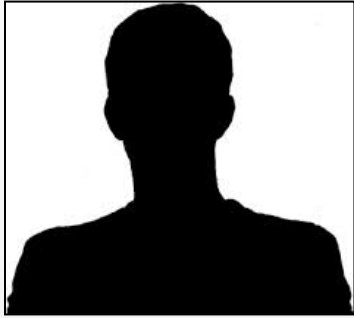
CARACTERÍSTIQUES

- **Dependència** mútua entre fonts i periodistes
- **Relació complexa entre fonts i periodistes:** Descrita com un *tira y afloja* (Gans, 1979) o un **tango** (Strömbäck i Nord, 2006)
- La publicació d'una notícia implica un **procés circular de negociació**
- Relació de **(des)confiança** periodista-font
  - Cal **CONTRASTAR** sempre les informacions per evitar la “intoxicació” de fonts amb interés poc digne o inexactes:

RECERCA I SELECCIÓ

INFLUÈNCIA

PRESSIÓ
SOBRE
L'EMPRESA I
EL
PERIODISTA

PODER PER
A ACCEDIR
ALS
MITJANS

CAPACITAT
D'INFLUIR

LEGITIMITAT
PER A
INFORMAR
D'UN TEMA

Relació fonts-periodistes

Daniel Santoro
Editor de la sección Política del diario Clarín,
de Argentina

Segundo Encuentro de Periodismo de Investigación
Bogotá 24 y 25 de abril de 2009

Cómo cultivar las fuentes periodísticas

<https://www.youtube.com/watch?v=CM5MyxKBGE4>

- Tenir fonts proporciona...
- Informacions **exclusives**
- Major **competència** professional
- **Exigeix** un **esforç** de recerca i manteniment
- Com més **alt siga l'estatus de les fonts**, més ho serà el del reporter (G. Tuchman).

Relació fonts-periodistes

ORT
UNIVERSIDAD ORT
Uruguay

Daniel Santoro: los salvavidas del periodismo

<https://www.youtube.com/watch?v= QYb6oChl1k>

TIPUS I ÚS DE FONTS INFORMATIVES

Classificacions

Verificació i atribució

//////////////////// **TIPUS DE FONTS SEGONS LA PROCEDÈNCIA (Villafañé, Bustamante, Prado)**

- Administració pública (en els diferents nivells i especialització)
- Partits polítics i sindicats
- Empreses
- Organitzacions socials (ONG, fundació...)
- Experts (professionals especialitzats de diferents àmbits)
- Testimonis
- Agències de notícies
- Documentació del mitjà
- Xarxes socials, blogs, etc...

TIPUS DE FONTS

ACCÉS

GENÈRIQUES
(disponible per a tots els mitjans)

PERSONALS
(exclusives del periodista)

REPRESENTATIVITAT

OFICIALS
Representen a la institució (gabinet premsa/portaveu)

EXTRAOFICIALS
Formen part de la institució però no la representen oficialment

NIVELL

PRIMERA MÀ
Obtingudes directament pel periodista

SEGONA MÀ
Procedents d'agències o citades d'altres mitjans

VERIFICACIÓ

- Cal consultar les diferents parts (**Contrastar**)
- CITAR sempre les fonts o informar de la reserva
- Explicitar si la font és d'agència o altre mdc
- **Sense valorar les fonts, la seua capacitat de conéixer i proporcionar dades de qualitat, no hi ha informació estricta**
- Per fer front a la manca de verificació que imposa la immediatesa han aparegut iniciatives i plataformes alternatives de *fact-checking* o verificació de dades

Atribució

- Per norma, cal vincular la informació a la font d'on procedeix: **Atribuir** la notícia, identificar **QUI diu QUÈ** i el seu vincle amb els fets (càrrec, ocupació...)
  - Dóna força i **credibilitat** al material informatiu
  - **Indispensable** per oferir opinions i punts de vista diferents o enfrontats
  - Explicitar sempre que un periodista no tinga absoluta seguretat de l'exactitud de la informació o mitjans per a verificar
    - **EX.:** Sanitat assegura que es van prendre les mesures...
  - Necessari quan es fan públics conclusions, resolucions o informes (**QUI HO DIU**)

Distintas fuentes consultadas reconocen la existencia de dos «sensibilidades» en el Gobierno. Una situación asumida por todos en el [PP](#). Soraya, por un lado;

En el [PP](#) sitúan el origen del conflicto en que Montoro era el ministro de las malas noticias -los recortes- y Guindos de las buenas -el crecimiento y la

En este nivel se libra esta pelea. Fuentes cercanas a Moncloa aseguran que Guindos sigue buscando salidas en Europa y que si permaneció esta legislatura

POLÍTICA

El Gobierno se divide de nuevo por la pugna Santamaría-Cospedal

MARISOL HERNÁNDEZ ▾ Madrid 10 JUL 2017 03:44

96 Comentar →

Google ha cerrado el anuncio

Dejar de ver anuncio

Gestión anuncios ▾

De hecho, fuentes populares describen que todo sucede siempre en el mismo bando: «La filtración de la investigación a [Aznar](#); [Esperanza Aguirre](#); Soria;

En estos momentos, afirman otras fuentes, en este Gobierno hay un choque entre el CNI (Soraya) y Defensa e Interior (Cospedal). En medio, añaden otros

Fuentes cercanas al Ejecutivo aseguran que

Fuentes de la órbita de Sáenz de Santamaría aseguran que esto lo hacen sus

Personas cercanas al G-8 admiten que, pese a que este grupo ha querido ver en

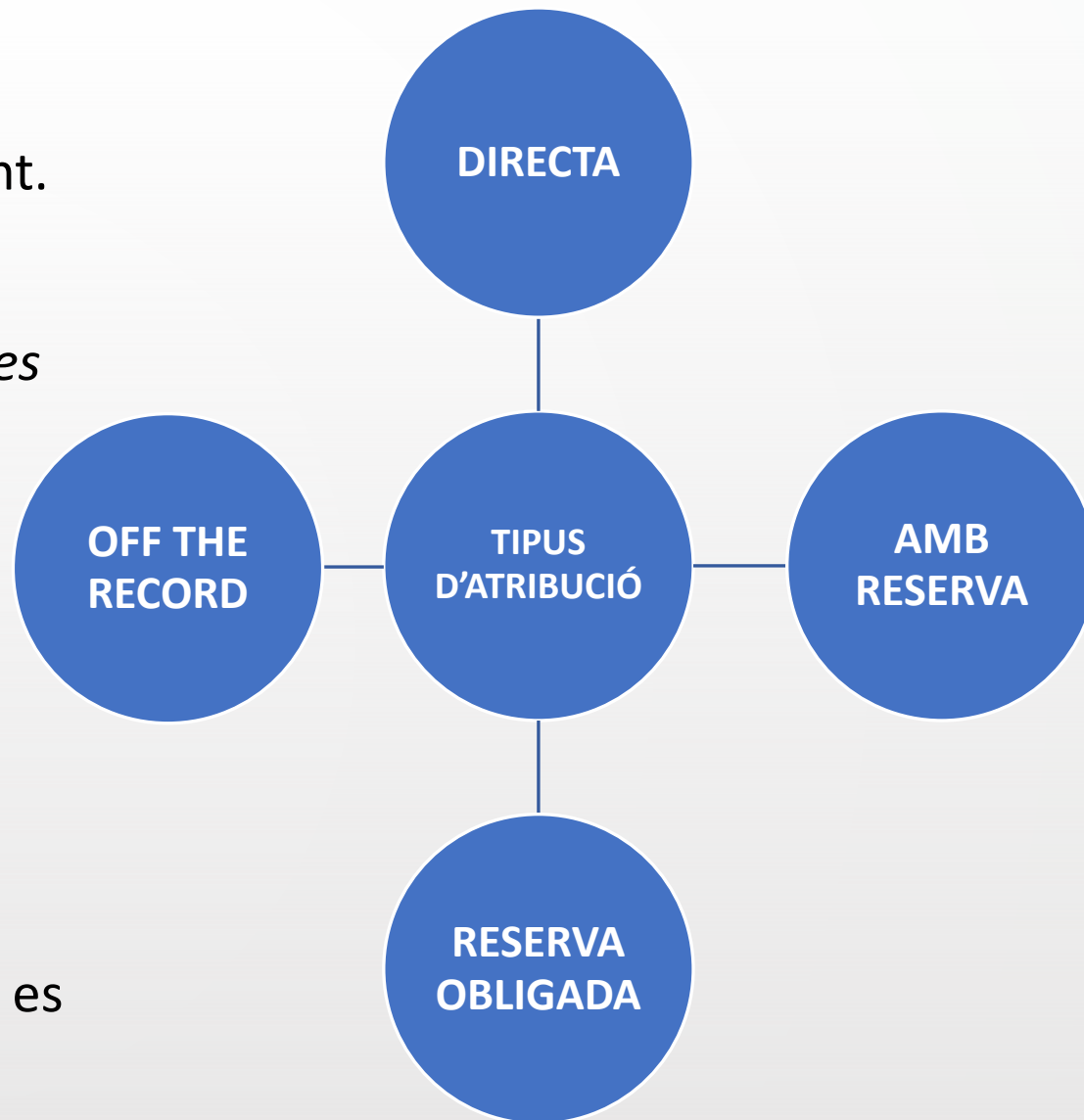
fue [reprobado en el Congreso](#). No obstante, otras fuentes explican que a

De manera paralela, las fuentes consultadas apuntan al «gran trabajo» de

Atribució

- **Directa:** la informació es pot citar i identificar la font.
- **Amb reserva:** es pot citar la informació indicant l'àmbit d'on procedeix (*fuentes del gobierno, fuentes del Tribunal Supremo...*)
- **Reserva obligada:** no es pot identificar la font ni el context del qual sorgeix la informació (*fuentes consultadas por este periódico* [evitar!])
- **Off the record:** Reserva total. Aquesta expressió fa referència a la indicació d'apagar la gravadora i implica que la informació que ens dóna una font ni es pot publicar ni molt menys se li pot atribuir.

REFLEXIONS SOBRE L'ÚS DE LES FONTS

CRITERIS PER A AVALUAR

FONTS

Qualitat: susceptibles d'aportar una informació creïble, ben informades i representatives

Quantitat: nombre de fonts citades en la notícia

Diversitat: varietat de fonts que representen un veritable pluralitat de punts de vista

Pluralitat i adequació:
Caldrà buscar fonts **expertes** en el tema. Per a fer un bon treball caldria contrastar els punts de vista amb **altres fonts** igualment creïbles, susceptibles d'aportar punts de vista **diversos** i plurals sobre el tema.

ÚS PROBLEMÀTIC DE LES FONTS

- La investigació sobre les fonts periodístiques revela diversos **problemes**:
  - 1) **Excessiu protagonisme de les fonts oficials**, que converteix la informació en un mecanisme al servei de les elits polítiques i contribueix a mantenir l'estatus quo social i polític
  - 2) **Dèficit en el número de fonts** (poques o ninguna) i increment de les anònimes o no identificades, el que planteja problemes de qualitat, transparència i credibilitat
  - 3) **Increment de la presència de gabinets de premsa i relacions públiques**, al temps que les redaccions redueixen personal (crisi i acomiadaments)

ÚS PROBLEMÀTIC DE LES FONTS

- La investigació sobre les fonts periodístiques revela diversos **problemes**:
- 1) **Excessiu protagonisme de les fonts oficials**, que converteix la informació en un mecanisme al servei de les elits polítiques i contribueix a mantenir l'estatus quo social i polític
- 2) **Dèficit en el número de fonts** (poques o ninguna) i increment de les anònimes o no identificades, el que planteja problemes de qualitat, transparència i credibilitat
- 3) **Increment de la presència de gabinets de premsa i relacions públiques**, al temps que les redaccions redueixen personal (crisi i acomiadaments)

Completar

- Cal que llegiu els tres articles que trobare a l'AVirtual [**'Fuentes anónimas'** / **'Cerrojazo informativo'** / **'Demasiadas fuentes anónimas'**] i completeu la informació amb les reflexions i idees que s'aporten, a més dels vídeos relació periodistes-fonts.
- Com que el tema de la relació amb les fonts s'aporten tres vídeos més al final del pdf per si voleu, de forma complementària, ampliar.
- En AV robareu també les correccions sobre la pràctica de fonts

ÚS DE LES FONTS: CASOS ESPECIALS Demasiadas fuentes anónimas

- **Las fuentes anónimas son imprescindibles en periodismo:** imposible hacer buen **periodismo de investigación**
- **Lectores:** la fuente permite **valorar la solvencia de una información**. El **Libro de estilo** establece que se respetará el anonimato cuando la fuente lo exija, pero se hará constar la razón.
- **Asuntos que requieren fuentes anónimas son variados**, las causas no tanto: proteger a los informantes de posibles represalias
- Fuentes anónimas obedece a los **efectos perversos del control que ejercen los organismos públicos sobre la información** y las relaciones de sometimiento que derivan del control.
- **Sometimiento del periodista** que trabaja en un **gabinete de prensa** a sus superiores políticos
- **y del periodista que trabaja en una Redacción** a quien posee la llave de futuras informaciones.

ÚS DE LES FONTS: CASOS ESPECIALS Cerrojazo informativo -

- Relación periodistas-fuentes difícil para recabar una **información que les perjudica**
- Responsables de los gabinetes de comunicación: órdenes **internas estrictas que prohíben** a todos los miembros de la organización facilitar información o tener contacto con los medios de comunicación.
- **Cerrojazo informativo como nunca lo habíamos conocido**: apagón que afecta incluso a datos e informaciones que por imperativo legal, deberían ser públicos
- Este aparato de influencia se beneficia del **periodismo perezoso, acomodaticio** o de trinchera que a veces se practica. **Per què?**
- Ejercer un periodismo independiente requiere romper este tipo de nuevas y sutiles ataduras. **Com?**

Per a seguir... [complementari]

+Hangout No.73: Manejo de fuentes... o por las fuentes

<https://www.youtube.com/watch?v=zzj2z9ZDOM8>

Journalists and Their Sources

<https://www.youtube.com/watch?v=aiqxlax118o>

Relació fonts-periodistes

Técnicas y fuentes en la investigación periodística

3201 visualizaciones • 7 jun. 2012

👍 12   👎 1   ➔ COMPARTIR   ≡ GUARDAR   ...

https://www.youtube.com/watch?v=Q0ZESFFpw_c

Relació fonts-periodistes

Brian Ross
Chief Investigative Correspondent
ABC News

HUMAN RIGHTS WATCH
SUBSCRIBE TO NY

2:12 / 3:14

How Journalists Protect their Sources: Human Rights Watch

https://www.youtube.com/watch?v=sV-e6_cLo4M